

Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
Хіміко-технологічний факультет

Положення

про порядок реалізації
студентами хіміко-
технологічного факультету
права на вільний вибір
навчальних дисциплін

Київ 2020

1. Загальні положення

- 1.1. Положення про порядок реалізації студентами хіміко-технологічного факультету (далі - Факультету) права на вільний вибір навчальних дисциплін (далі - Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про порядок реалізації студентами КПІ ім. Ігоря Сікорського права на вільний вибір навчальних дисциплін та інших нормативних документів КПІ ім. Ігоря Сікорського.
- 1.2. Положення регламентує порядок забезпечення студентам можливості вільного вибору освітніх компонентів (навчальних дисциплін) на Факультеті та формалізує наступні процедури:
 - формування Каталогів вибіркового освітніх компонентів (навчальних дисциплін) та доведення їх до студентів;
 - здійснення вибору студентами освітніх компонентів (навчальних дисциплін) зі сформованого Каталогу;
 - організація вивчення студентами обраних освітніх компонентів (дисциплін) – формування навчальних груп.
- 1.3. Обсяг вибіркового освітніх компонентів (навчальних дисциплін) становить не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня вищої освіти. Реальна можливість вибору створює умови для досягнення здобувачем освіти наступних цілей:
 - ознайомлення з сучасним рівнем наукових досліджень у відповідній галузі знань та розширення чи поглиблення знань в рамках загальних компетентностей;
 - поглиблення професійної підготовки в межах обраної спеціальності та освітньої програми, здобуття додаткових чи розширення існуючих результатів навчання;
 - більш повне задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів для потреб суспільства та для розширення й поглиблення підготовки за обраною індивідуальною траєкторією навчання.
- 1.4. Студенти обирають освітні компоненти (дисципліни) відповідно до навчальних планів, за якими вони навчаються.
- 1.5. У навчальному плані кожної освітньої програми зазначаються вибіркові освітні компоненти (дисципліни) наступних категорій: із загальноуніверситетського, факультетського та кафедрального Каталогів.
- 1.6. Каталог вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) є систематизованим анованим переліком дисциплін, які відносяться до вибіркової складової освітньої програми для певного рівня вищої освіти. Зміст відповідних каталогів у вигляді переліку вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) є додатком до навчального плану.
- 1.7. Переліки вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) повинні відповідати принципам альтернативності, змагальності та академічної відповідальності (не припустимо нав'язування певних вибіркового дисциплін в інтересах кафедр чи окремих стейкхолдерів¹).

¹ Стейкхолдери – заінтересовані сторони: гаранті освітніх програм, завідувачі випускових кафедр, здобувачі вищої освіти, роботодавці тощо.

- 1.8. Зміст вибірових освітніх компонентів (дисциплін) повинен відповідати вимогам: актуальність, науковість, дослідницький характер, зв'язок з практикою, врахування науково-дослідницької діяльності викладачів.
- 1.9. Результати вибору студентом освітніх компонентів (навчальних дисциплін) зазначаються в його індивідуальному навчальному плані наступного навчального року в розділі «Обрані дисципліни».

2. Організаційно-методичне забезпечення права здобувачів вищої освіти на вибір освітніх компонентів

- 2.1. На хіміко-технологічному факультеті КПІ ім. Ігоря Сікорського визначено наступні загальні підходи до формування вибіркової частини навчальних планів всіх рівнів вищої освіти:
 - 2.1.1. До загальноуніверситетського Каталогу (далі ЗУ-каталог), входять освітні компоненти (дисципліни) вільного вибору, які беруть участь у формуванні soft skills: філософські, психологічні, екологічні, правові й інші дисципліни та іноземна мова професійного спрямування.
 - 2.1.2. Порядок вибору освітніх компонентів (дисциплін) із ЗУ-Каталогу, їх обсяг у кредитах ЄКТС, форма семестрового контролю, порядок формування груп визначаються загальноуніверситетськими положеннями, зокрема «Положенням про порядок реалізації студентами КПІ ім. Ігоря Сікорського права на вільний вибір навчальних дисциплін»
 - 2.1.3. До факультетського та кафедрального каталогів (Ф-та К-каталогів відповідно) входять освітні компоненти (дисципліни), які беруть участь у формуванні загальних або фахових компетентностей.
 - 2.1.4. Освітні компоненти (дисципліни) з Ф- та К- каталогів рекомендується робити не менше 4 кредитів ЄКТС та, за можливістю, уніфікувати в межах одного чи кількох семестрів.
 - 2.1.5. Вибіркові освітні компоненти (дисципліни) можуть обиратись студентами починаючи з другого курсу для бакалаврів та другого семестру навчання - для магістрів та докторів філософії
 - 2.1.6. Кількість вибірових освітніх компонентів (дисциплін) Ф- та К-каталогів, які вивчаються протягом семестру, визначається навчальними планами.
 - 2.1.7. Форма семестрового контролю для освітніх компонентів (дисциплін) Ф- та К- каталогу визначається навчальними планами.
- 2.2. Формування Ф-каталогу здійснюється наступним чином:
 - 2.2.1. для розробки та/чи оновлення переліку вибірових освітніх компонентів (дисциплін) для формування Ф-Каталогів **до 01 жовтня** поточного навчального року на факультеті створюється робоча група під керівництвом голови методичної комісії факультету;
 - 2.2.2. робоча група розглядає пропозиції щодо розробки (оновлення) переліку вибірових освітніх компонентів (дисциплін), які надходять від стейкхолдерів, зокрема гарантів освітніх програм, завідувачів випускових кафедр, здобувачів вищої освіти, роботодавців тощо;
 - 2.2.3. робоча група аналізує методичне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення запропонованих викладачами випускаючих кафедр вибірових

освітніх компонентів (дисциплін) щодо можливості організації освітнього процесу високої якості. Основними критеріями є: затребуваність стейкхолдерами (актуальність дисципліни з позицій розвитку відповідної галузі економіки, напрямку наукових досліджень, попит на відповідні компетентності на ринку праці тощо); кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання НПП, підвищення кваліфікації, досвід викладання дисципліни, відгуки студентів щодо якості викладання); навчально-методичне забезпечення (програма та силабус дисципліни, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації); інформаційно-дидактичне забезпечення (наявність презентацій, відео-матеріалів, демонстраційних матеріалів тощо), матеріально-технічне забезпечення (наявність обладнання / програмного забезпечення для проведення лабораторних занять / комп'ютерних практикумів);

- 2.2.4. обрані робочою групою переліки освітніх компонентів (дисциплін) Ф-каталогу розглядаються Вченою радою хіміко-технологічного факультету в **жовтні**;
 - 2.2.5. сформовані робочими групами Ф-Каталоги, після рекомендації Вченої ради хіміко-технологічного факультету, подаються на розгляд Методичної ради Університету в **листопаді**;
 - 2.2.6. за рекомендацією Методичної ради Університету Ф-Каталоги затверджуються проректором з навчальної роботи;
 - 2.2.7. відповідальний за сайт факультету у **січні** розміщує на сайті затверджені Ф-каталоги вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) для ознайомлення із ними здобувачів.
- 2.3. Формування *К-каталогу* здійснюється наступним чином:
- 2.3.1. для розробки та/чи оновлення переліку вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) для формування К-Каталогів **до 01 жовтня** поточного навчального року на факультеті створюється робоча група, до складу якої обов'язково залучаються члени НМК – гаранті освітніх програм бакалаврів, магістрів та докторів філософії;
 - 2.3.2. робоча група розглядає пропозиції щодо розробки (оновлення) переліку вибіркового освітніх компонентів (дисциплін), які надходять від стейкхолдерів, зокрема гарантів освітніх програм, завідувачів випускових кафедр, здобувачів вищої освіти, роботодавців тощо;
 - 2.3.3. робоча група аналізує методичне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення запропонованих викладачами випускаючих кафедр вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) щодо можливості організації освітнього процесу високої якості. Основними критеріями є: затребуваність стейкхолдерами (актуальність дисципліни з позицій розвитку відповідної галузі економіки, напрямку наукових досліджень, попит на відповідні компетентності на ринку праці тощо); кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання НПП, підвищення кваліфікації, досвід викладання дисципліни, відгуки студентів щодо якості викладання); навчально-методичне забезпечення (програма та силабус дисципліни, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації); інформаційно-дидактичне забезпечення (наявність презентацій, відео-матеріалів, демонстраційних матеріалів тощо),

- матеріально-технічне забезпечення (наявність обладнання / програмного забезпечення для проведення лабораторних занять / комп'ютерних практикумів);
- 2.3.4. обрані робочою групою переліки освітніх компонентів (дисциплін) К-каталогу розглядаються Вченою радою хіміко-технологічного факультету в **жовтні**;
 - 2.3.5. сформовані робочими групами К-Каталоги, після рекомендації Вченої ради хіміко-технологічного факультету, подаються на розгляд Методичної ради Університету в листопаді;
 - 2.3.6. за рекомендацією Методичної ради Університету К-Каталоги затверджуються проректором з навчальної роботи;
 - 2.3.7. відповідальні за сайти випускових кафедр у **січні** розміщують на сайтах затверджені К-каталоги вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) для ознайомлення із ними здобувачів.
- 2.4. За зміст та якість викладання вибіркової освітньої компоненти (дисципліни) в освітньому процесі несуть відповідальність викладач та завідувач кафедри, за якою закріплено викладання відповідної вибіркової освітньої компоненти (дисципліни).
- 2.5. Викладачі, спільно з кураторами навчальних груп, у позанавчальний час проводять для студентів презентації вибіркового освітніх компонентів (навчальних дисциплін) до початку процесу вибору студентами дисциплін. Також, за потреби, надаються консультації щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії.

3. Процедура здійснення студентом вибору навчальної дисципліни

- 3.1. Процедура вибору дисциплін студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітніх компонентів (дисциплін) Ф- та К-каталогів здійснюється на початку весняного семестру. Обрані дисципліни вивчатимуться протягом наступного навчального року. Узагальнені результати використовуються для формування робочих навчальних планів відповідних років підготовки.
- 3.2. Процедура вибору освітніх компонентів (дисциплін) студентами другого (магістерського) та третього (доктор філософії) рівнів вищої освіти дисциплін з Ф-Каталогу здійснюється на початку осіннього семестру першого року навчання. Обрані дисципліни вивчатимуться у весняному семестрі того ж року навчання.
- 3.3. Вибір освітніх компонентів (дисциплін) з Ф-каталогу здійснюється наступним чином:
 - 3.3.1. ознайомлення здобувачів із процедурою вибору та каталогами освітніх компонентів (дисциплін) вільного вибору. Відповідальні за реалізацію етапу – куратори академічних груп;
 - 3.3.2. підготовка інструментарію для здійснення вільного вибору освітніх компонентів (дисциплін) студентами. Спосіб, у який реалізується вибір студентів (паперові анкети, голосування в електронній формі) визначається факультетом у **січні** та оприлюднюється на сайті факультету як додаток до цього положення. Відповідальний за реалізацію етапу – відповідальний за організацію вибору освітніх компонентів (дисциплін) на факультеті;
 - 3.3.3. здійснення студентами вибору освітніх компонентів (дисциплін) методом анкетування. Виконання етапу контролюється кураторами груп з метою забезпечення участі всіх студентів у процедурі вибору дисциплін;
 - 3.3.4. опрацювання результатів вибору освітніх компонентів (дисциплін) та формування навчальних груп для вивчення кожної дисципліни.

- 3.4. Вибір освітніх компонентів (дисциплін) з К-каталогу здійснюється наступним чином:
- 3.4.1. ознайомлення здобувачів із процедурою вибору та каталогами освітніх компонентів (дисциплін) вільного вибору. Відповідальні за реалізацію етапу – куратори академічних груп;
 - 3.4.2. підготовка інструментарію для здійснення вільного вибору освітніх компонентів (дисциплін) студентами. Спосіб, у який реалізується вибір студентів (паперові анкети, голосування в електронній формі) визначається випусковими кафедрами та оприлюднюється на сайтах цих кафедр як додаток до цього положення. Відповідальний за реалізацію етапу – відповідальний за організацію вибору освітніх компонентів (дисциплін) на кафедрі;
 - 3.4.3. здійснення студентами вибору освітніх компонентів (дисциплін) методом анкетування. Виконання етапу контролюється кураторами груп з метою забезпечення участі всіх студентів у процедурі вибору дисциплін;
 - 3.4.4. опрацювання результатів вибору освітніх компонентів (дисциплін) та формування навчальних груп для вивчення кожної дисципліни.
- 3.5. Формування навчальних груп здійснюється за наступними принципами:
- 3.5.1. Навчальні групи для вивчення вибіркового навчального дисциплін мають бути чисельністю не менше:
 - 20 осіб для першого (бакалаврського) рівня ВО;
 - 10 осіб для другого (магістерського) рівня ВО;
 - 5 осіб для третього (освітньо-наукового) рівня ВО.

Обмеження, передбачені пунктом 3.5 цього Положення, не поширюються на ті випадки, коли певну навчальну дисципліну кафедрального Ф-Каталогу обрали всі здобувачі, які навчаються за відповідною освітньою програмою або порушення встановленого обмеження не призводить до перевищення максимального педагогічного навантаження науково-педагогічних працівників відповідної кафедри.

- 3.5.2. За рішенням завідувача випускової та/або забезпечуючої кафедри допускається формування груп із меншою за нормативну чисельність студентів, зокрема у випадку, якщо така освітня компонента (дисципліна) забезпечує формування вузькоспеціалізованих, фахових для студентів даної освітньої програми компетентностей. Таке рішення має ґрунтуватися на комплексному оцінюванні економічної доцільності такої групи, навантаженні забезпечуючої кафедри, реалізації права студентів на формування індивідуальної освітньої траєкторії, важливості освітньої компоненти (дисципліни) для формування професійних компетентностей здобувачів та загальної кількості студентів на певній освітній програмі.
- 3.5.3. У випадку формування груп з меншою за нормативну чисельністю студентів, за рішенням завідувача випускової кафедри допускається скорочення аудиторних годин за рахунок збільшення годин на самостійну роботу та індивідуальні консультації. Такі скорочення обраховуються за встановленими в Університеті нормативами та відображаються у навчальному плані/індивідуальному навчальному плані студента.
- 3.5.4. У разі, якщо неможливо сформуванати окрему навчальну групу для вивчення певної вибіркової освітньої компоненти (дисципліни), але така освітня

компонента (дисципліна) викладається як обов'язкова на іншій освітній програмі, допускається приєднання студентів до цієї групи (лекційного потоку).
Рішення про можливість такого приєднання приймається за наступних умов:

- програми освітніх компонентів (дисциплін) не мають суттєвих відмінностей за темами, результатами навчання та сформованими компетентностями, а також за обсягом запланованих аудиторних годин;
- кількість студентів в об'єднаній групі не перевищує максимально допустиму;
- формування розкладу для студентів, що входять до об'єднаної групи (лекційного потоку), повинно виключати можливість накладання пар для студентів з різних академічних груп;
- студенти, які вибрали дану освітню компоненту (дисципліну), погоджуються зі зміною розподілу запланованих аудиторних годин та годин на самостійну роботу, що обумовлено долученням до існуючої групи або потоку (у разі наявності таких змін).

3.5.5. У разі неможливості формування навчальних груп для вивчення освітньої компоненти (дисципліни) вільного вибору або у випадку незгоди студентів на долучення до групи/поток, для якого вивчення певної освітньої компоненти (дисципліни) є обов'язковою, студентам надається можливість здійснити повторний вибір, причому формування груп здійснюється з урахуванням положень, викладених у пунктах 3.5.1 – 3.5.4.

3.6. Одна освітня компонента (дисципліна) не може двічі фігурувати в індивідуальному навчальному плані конкретного студента.

3.7. Якщо студент із поважної причини не зміг обрати освітні компоненти (дисципліни) вчасно або виявив помилку щодо свого волевиявлення, він має право звернутися до деканату із заявою для запису на вивчення обраних ним освітніх компонентів (дисциплін) (у разі формування такої групи).

3.8. Студенти, які не реалізували своє право вибору, записуються на вивчення освітніх компонентів (дисциплін) гарантом освітньої програми спільно із завідувачем випускаючої кафедри із міркувань забезпечення вивчення фахових освітніх компонентів (дисциплін) та оптимізації розподілу студентів у групах.

3.9. Остаточна інформація стосовно обраних студентами освітніх компонентів (дисциплін):

- вноситься у робочі навчальні плани відповідних років підготовки;
- фіксується в індивідуальних навчальних планах студентів;
- подається до навчального відділу для складання розкладу занять.

3.10. Інформація щодо остаточного розподілу студентів за групами для вивчення освітніх компонентів (дисциплін) вільного вибору оприлюднюється в системі «Електронний кампус» (із зазначенням прізвищ студентів) та/або на сайті випускової кафедри (в узагальненому вигляді).

3.11. Документи, що підтверджують результати вільного вибору студентами вибіркового освітніх компонентів (дисциплін) зберігаються на кафедрі протягом усього періоду навчання студентів на певній освітній програмі.

4. Прикінцеві положення

- 4.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження Вченою радою хіміко-технологічного факультету.
- 4.2. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

Затверджено

Вченою радою ХТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Протокол № 7 від «30» листопада 2020 р.